

”

Маноха О. Підходи до розуміння змісту і сутності поняття «особиста, соціальна, навчальна компетентність студентів філологічних спеціальностей» у науково-педагогічній літературі. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 8. С. 51-57. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i8-008>

Manokha O. Pidkhody do rozuminnia zmistu i sutnosti poniattia «osobysta, sotsialna, navchalna kompetentnist studentiv filolohichnykh spetsialnostei» u naukovu-pedahohichnii literaturi [Approaches to understanding the content and essence of the concept of "personal, social and learning to learn competence of students of philological specialties" in the scientific and pedagogical literature]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2023. Vol. 11, No 8. S. 51-57. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i8-008>

УДК 378.011.3-052:159.922

DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i8-008

Оксана МАНОХА

Інститут педагогіки НАПН України, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-2776-1155>

o.manokha.ov@gmail.com

**ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ЗМІСТУ І СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ
«ОСОБИСТА, СОЦІАЛЬНА, НАВЧАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
СТУДЕНТІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ»
У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ**

Анотація. У статті уточнено зміст і сутність поняття «особиста, соціальна, навчальна компетентність студентів філологічних спеціальностей». Зважаючи на той факт, що в сучасному українському педагогічному дискурсі проблемі визначення поняття «особиста, соціальна, навчальна компетентність студентів філологічних спеціальностей» не приділялося достатньої уваги, здійснено теоретичний аналіз підходів до визначення сутності таких понять, як «особиста компетентність», «соціальна компетентність», «навчальна компетентність» та «загальна навчальна компетентність». Досягнення поставленої мети потребувало застосування таких методів дослідження, як вивчення, аналіз та узагальнення наукової педагогічної літератури та онлайн ресурсів. Сучасні фахівці-філологи як носії культурної спадщини різних народів мають вирізнятися ґрунтовними мовними знаннями й мовленнєвими навичками, володіти навичками ефективної комунікації, а також бути здатними швидко адаптуватися до нових вимог ринку праці шляхом особистісного і професійного саморозвитку й самовдосконалення. Це означає, що задля успішного функціонування в сучасному глобалізованому суспільстві й досягнення поставлених цілей фахівці-філологи мають вирізнятися наявністю високого рівня сформованості особистої, соціальної, навчальної компетентності. Фахівці-філологи з високим рівнем сформованості зазначеної компетентності є конкурентноздатними на ринку праці, задоволені життям, здатні ефективно співпрацювати з іншими, вдало управляти власним часом, знаходити вихід із складних ситуацій, рефлексувати, керувати власним професійним розвитком, а також дбати про особистісний розвиток. Більш того, наявність у фахівців-філологів високого рівня особистої, соціальної, навчальної компетентності надає їм змогу усвідомлювати свої сильні і слабкі сторони, приймати відповідальні рішення за врахування попереднього набутого суб'єктного досвіду, а головне – ініціювати зміни у власному житті та в суспільно-політичному житті своєї країни.

Ключові слова: заклад вищої освіти; студенти філологічних спеціальностей; ключові компетентності для навчання впродовж життя; особиста, соціальна, навчальна компетентність; особиста, соціальна, навчальна компетентність як ключова компетентність для навчання впродовж життя; особиста, соціальна, навчальна компетентність студентів філологічних спеціальностей.

Oksana MANOKHA

Institute of Pedagogy of NAES of Ukraine, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-2776-1155>

o.manokha.ov@gmail.com

**APPROACHES TO UNDERSTANDING THE CONTENT AND ESSENCE OF THE CONCEPT
OF "PERSONAL, SOCIAL AND LEARNING TO LEARN COMPETENCE
OF STUDENTS OF PHILOLOGICAL SPECIALTIES"
IN THE SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL LITERATURE**

Abstract. The article clarifies the content and essence of the concept of "personal, social and learning to learn competence of students of philological specialties". Given the fact that in the modern Ukrainian pedagogical discourse the problem of defining the concept of "personal, social, learning to learn competence of students of philological specialties" has not been given sufficient attention, the article provides a theoretical analysis of approaches to defining the essence of such concepts as "personal competence", "social competence", "learning to learn competence" and "general educational competence". Achieving paper's goal required the use of the following research methods, in particular, studying, analysing, and summarising scientific pedagogical literature and online resources. As carriers of the cultural heritage of different nations, present-day philologists should be distinguished by profound language knowledge and speech skills, possess effective communication skills, and be able to quickly adapt to new labour market requirements through personal and professional self-development and self-improvement. It means that in order to function successfully in today's globalized society and achieve their goals, philologists should be distinguished by the presence of personal, social, and learning to learn competence. Philologists with a high level of this competence are competitive in the labour market, satisfied with life, able to cooperate effectively with others, manage their time well, find a way out of difficult situations, reflect, manage their own professional development, and take care of personal development. Moreover, having a high level of personal, social, and learning to learn competence enables philologists to recognize their strengths and weaknesses, make responsible decisions

based on their previous subjective experience, and, most importantly, initiate changes in their own lives and in the socio-political life of their country.

Keywords: higher education institution; students of philological specialties; key competences for life-long learning; personal, social and learning to learn competence; personal, social and learning to learn competence as key competence for life-long learning; personal, social and learning to learn competence of students of philological specialties.

Постановка проблеми. Удосконалення професійної підготовки студентів філологічних спеціальностей шляхом формування в них ключових компетентностей для навчання впродовж життя є актуальною проблемою в динамічних умовах розвитку сучасного глобалізованого суспільства. Зміни на ринку праці, зумовлені глобалізаційними процесами в сучасному світі, висувають нові вимоги до якості професійної підготовки студентів усіх спеціальностей (у тому числі й філологічних). Сучасні фахівці-філологи як носії культурної спадщини різних народів мають вирізнятися ґрунтовними мовними знаннями й мовленнєвими навичками, володіти навичками ефективної комунікації, а також бути здатними швидко адаптуватися до нових вимог ринку праці шляхом особистісного і професійного саморозвитку й самовдосконалення. А особливу роль у професійному становленні студентів філологічних спеціальностей відіграє особиста, соціальна, навчальна компетентність. Наявність у студентів-філологів високого рівня сформованості зазначеної компетентності надає їм змогу успішно функціонувати в сучасному суспільстві й досягати поставлених цілей, а саме: бути конкурентоздатними, задоволеними життям, здатними ефективно співпрацювати з іншими, вдало управляти власним часом, знаходити вихід із складних ситуацій, рефлексувати, керувати власним професійним розвитком, а також дбати про особистісний розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти формування ключових компетентностей знаходяться в центрі уваги українських науковців – С. Алексєєвої, Н. Бібік, Г. Генсерук, О. Квітки, О. Локшиної, Я. Лукацької, О. Ляшенка, О. Малихіна, О. Овчарук, Т. Опалюк, С. Остапенко, С. Ракова, О. Савченко, О. Топузова, І. Учителя. Проблема вдосконалення професійної підготовки студентів філологічних спеціальностей є предметом наукових розвідок Н. Арістової, Т. Вигранки, А. Гавриленко, І. Гриценко, Л. Дибкової, В. Карпюк, О. Малихіна, С. Остапенко, Р. Попова, С. Шарова.

Актуальність проблеми та її недостатня наукова розробленість визначили **мету дослідження**, яка полягає в здійсненні теоретичного аналізу науково-педагогічної літератури задля уточнення змісту й сутності поняття «особиста, соціальна, навчальна компетентність студентів філологічних спеціальностей».

Методи дослідження. Досягнення поставленої мети потребувало застосування наступних методів дослідження, зокрема, вивчення, аналіз та узагальнення наукової педагогічної літератури та онлайн ресурсів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перше згадування про «особисту, соціальну, навчальну компетентність» знаходимо в документі «Довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя», який було прийнято 22 травня 2018 року [18]. У «Довідковій рамці ключових компетентностей для навчання впродовж життя» наголошується на тому, що «кожна людина має право на якісну та інклюзивну освіту, професійну підготовку та навчання впродовж життя задля підтримання та набуття навичок, які дають їй змогу брати повноцінну участь у житті суспільства та успішно справлятися зі змінами на ринку праці» (*переклад надано в авторській редакції*) [18, с. 7]. Більш того, кожна людина має оволодіти сукупністю ключових компетентностей для навчання впродовж життя, а саме: грамотністю; багатомовною компетентністю; математичною компетентністю в галузі науки; технологій та інженерії; цифровою компетентністю; особистісною, соціальною, навчальною компетентністю; громадянською компетентністю; підприємницькою компетентністю; культурною обізнаністю і самовираженням, [18, с. 7-8]. Особиста, соціальна, навчальна компетентність як одна з ключових компетентностей для навчання впродовж життя є «здатністю особистості рефлексувати, ефективно управляти часом та інформацією, конструктивно співпрацювати з іншими, виявляти стійкість та керувати власним навчанням і кар'єрою» [18, с. 10]. Ця компетентність також виявляється в здатності особистості справлятися з невизначеністю та труднощами, вчитися учитися, підтримувати своє фізичне, емоційне та психічне здоров'я, уміти вести здоровий спосіб життя, орієнтований на майбутнє, співпереживати та розв'язувати конфлікти в інклюзивному та сприятливому контексті [18, с. 10]. До невіддільних компонент особистої, соціальної, навчальної компетентності відносять здатність особистості розуміти й дотримуватися правил поведінки, загальноприйнятих в різних середовищах; здатність визначати власні стратегії навчання й усвідомлювати власні потреби в розвитку необхідних компетентностей; здатність виявляти толерантність, висловлювати й розуміти різні погляди; здатність визначати й ставити цілі, мотивувати себе, розвивати стійкість і впевненість у собі задля досягнення успіху в навчанні впродовж усього життя, а також здатність впоратися зі стресом і відчувати емпатію [18, с. 10].

У документі «Розроблення Європейської рамки для особистої, соціальної, навчальної ключової компетентності (LifEComp)» Ф. Каена здійснює огляд літератури та теоретичний аналіз рамок задля сприяння більш глибокому розумінню понять, пов'язаних з особистою, соціальною, навчальною компетентністю для навчання впродовж життя [17]. У структурі досліджуваного педагогічного феномена дослідниця виокремлює три основні субкомпетентності, зокрема, особисту, соціальну та навчальну. Кожна субкомпетентність, на думку вченої, містить один ключовий елемент та два невіддільних компоненти (табл. 1). Так, наприклад, невіддільними компонентами особистої субкомпетентності є здатність підтримувати власне фізичне, психологічне та емоційне благополуччя та здатність до адаптації, а її ключовим елементом є саморегуляція. Учена вважає, що здатність до колаборації та здатність комунікації є невіддільними компонентами соціальної субкомпетентності, у той час як її ключовим елементом є емпатія. Навчальна субкомпетентність складається з мислення зростання (у якості ключового елемента), а також із здатності управляти власним навчанням і здатності критично мислити (у якості невіддільних компонентів) [17].

Таблиця 1.

Підхід до визначення компонентів особистої, соціальної, навчальної компетентності як ключової компетентності для навчання впродовж життя (за Ф. Каена)

Особиста, соціальна, навчальна компетентність	Невіддільні компоненти	Ключові елементи
Особиста субкомпетентність	здатність підтримувати власне фізичне, психологічне та емоційне благополуччя здатність до адаптації	саморегуляція
Соціальна субкомпетентність	здатність до колаборації здатність до комунікації	емпатія
Навчальна субкомпетентність	здатність управляти власним навчанням здатність критично мислити	мислення зростання

Джерело: "Developing a European Framework for the Personal, Social & Learning to Learn Key Competence (LifEComp)" [17]

Результати теоретичного аналізу науково-педагогічної літератури дають нам змогу стверджувати, що в сучасному українському педагогічному дискурсі проблемі визначення поняття «особиста, соціальна, навчальна компетентність студентів філологічних спеціальностей» не приділялося достатньої уваги. Зважаючи на це, задля уточнення змісту та структури особистої, соціальної, навчальної компетентності студентів філологічних спеціальностей пропонуємо проаналізувати підходи до визначення сутності таких понять, як «особиста компетентність», «соціальна компетентність», «навчальна компетентність» та «загальна навчальна компетентність».

Т. Волобуєва вважає, що особиста компетентність, як невіддільна складова професійної компетентності сучасного педагога, є його готовністю й здатністю пояснювати, продумувати й оцінювати власні потреби, певні обмеження в сім'ї, професійній діяльності й суспільному житті, а також розвивати власні здібності [2, с. 40]. Основу особистої компетентності становлять такі особисті якості, як самостійність, здатність педагога до критики, відповідальність та надійність.

Г. Дзяна та С. Олійник визначають особисту компетентність як «мислення, яке виходить за межі власної сфери діяльності, гнучкість, орієнтація на результат, готовність до самоосвіти і навчання, творчі здібності, готовність до довірливих відносин» [3, с. 349].

І. Савченко переконливо доводить, що оскільки структуру особистої компетентності складають навички самоусвідомлення й самоконтролю, особисту компетентність слід розглядати як здатність особистості розуміти власні емоції й керувати власною поведінкою й намірами [14, с. 77].

Я. Лукацька, яка досліджує проблему формування соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти, вважає, що соціальна компетентність визначає поведінку особистості в певних соціальних ситуаціях [4]. Учена переконана, що наявність в особистості високого рівня сформованості соціальної компетентності є не лише запорукою її успішної самореалізації, а й незаперечною умовою її професійного розвитку, саморозвитку й самовдосконалення. У своїх висновках Я. Лукацька зазначає, що формування й розвиток соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти як невіддільного компонента їхньої професійної компетентності передбачає застосування в освітньому процесі інноваційних форм організації, методів і засобів навчання, залучення студентів до практичної діяльності та збільшення обсягу самостійної роботи [4]. Структуру соціальної компетентності складають соціальні цінності, почуття особистої ідентичності, навички міжособистісного спілкування, здатність регулювати власну поведінку відповідно до суспільного очікування, здатність до планування та прийняття рішень, а також культурна компетентність.

Науковий інтерес для нашого дослідження становить також погляд С. Остапенко щодо визначення поняття «соціальна компетентність» [11; 12]. Під соціальною компетентністю вчена розуміє «... багатогранну інтегровану характеристику особистості, яка охоплює когнітивно-ціннісний,

поведінковий, інтерактивно-комунікативний, мотиваційний компоненти, які надають можливості індивіду взаємодіяти із соціумом, брати участь у соціально-значущих проєктах, виконувати різноманітні соціальні ролі» [11, с. 129]. С. Остапенко переконана, що соціальна компетентність виконує різні функції, зокрема, інформативну, комунікативну, діяльнісну, рефлексійну, життєво-футурологічну, і виявляється в інтелектуальній, особистісній, комунікативній, інформаційній і моральній сферах особистості. А це означає, що саме соціальна компетентність є підґрунтям професійно-комунікативної діяльності майбутніх філологів. Структуру соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей складають п'ять взаємопов'язаних компонентів, а саме: когнітивно-перцептивний, мотиваційний, комунікативно-діяльнісний, комунікативно-рефлексійний та особистісний [12]. Когнітивно-перцептивний компонент, на думку дослідниці, включає сукупність філологічних, педагогічних і психологічних знань, адекватне емоційно-чуттєве сприйняття навчального (освітнього контенту) та соціально-пізнавальну спрямованість студента. Невіддільними елементами мотиваційного компонента соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей є потреба у взаємодії, мотиви соціальної поведінки, соціальні установки, здатність визначати мету та планувати власну навчальну (освітню) діяльність. Серед елементів комунікативно-діяльнісного компонента соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей учена виокремлює навчальні вміння та вміння соціальної взаємодії, соціальну активність, а також соціально-прогностичні вміння. Здатність до рефлексії власної соціальної поведінки, самоаналізу та самооцінювання навчальної (освітньої) діяльності є структурними елементами комунікативно-рефлексійного компонента соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей. До складу особистісного компонента соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей учена відносить толерантність, емпатичні здібності, креативність, впевненість й інтелігентність.

С. Шаров вважає, що соціальна компетентність є необхідним компонентом підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей загалом і майбутніх учителів української мови і літератури зокрема, оскільки вона забезпечує формування в них здатності й готовності до конструктивної взаємодії із соціумом і суспільством [16]. Учений розглядає соціальну компетентність майбутнього вчителя української мови і літератури як його комплексну характеристику, «яка містить систему психолого-педагогічних знань, власні та національні цінності, досвід педагогічної діяльності, а також особистісні та професійні здібності, які допомагають ефективно виконувати свої професійні обов'язки й готувати учнів до дорослого життя як активних членів суспільства» [16, с. 201].

Досліджуючи проблему вдосконалення професійної підготовки студентів філологічних спеціальностей, Н. Арістова доходить висновку, що соціальна компетентність є однією з ключових компетентностей, які мають бути сформованими в майбутніх філологів [1]. Поряд із соціальною компетентністю вчена виокремлює здоров'язбережну, інформаційну, громадянсько-суспільну й комунікативну.

Питання, пов'язані з визначенням змісту і структури поняття «загальна навчальна компетентність», досліджували О. Ляшенко і С. Раков [5]. У розумінні вчених загальна навчальна компетентність є «... характеристикою особистості, якої вона набуває в результаті активної діяльності протягом життя і яка визначає її спроможність набувати й удосконалювати власну систему знань, застосувати її для розв'язування особистісно і суспільно значущих проблем; здатність сприймати й генерувати нові ідеї, приймати рішення і брати на себе відповідальність, ініціювати і здійснювати продуктивну діяльність» [5]. На думку О. Ляшенка і С. Ракова, структура загальної навчальної компетентності містить дві складові, зокрема, вербально-комунікативну компетентність і логіко-математичну компетентність. Вербально-комунікативна компетентність виявляється в здатності особистості використовувати мову для ефективних комунікацій, а її структурними компонентами є аналітичне або критичне читання, вміння формулювати думки у вигляді текстів. Логіко-математична компетентність, у свою чергу, є здатністю особистості аналізувати реальні життєві проблеми, проєктувати формальні моделі таких проблем, розв'язувати ці проблеми математичними методами, а також застосовувати різні способи розв'язання проблем у реальних життєвих ситуаціях [5].

Визначення сутності поняття «загальна навчальна компетентність» знаходимо в «Програмі тесту загальної навчальної компетентності єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра», яка була затверджена в 2022 році [13]. У документі зацентровано увагу на беззаперечній важливості загальної навчальної компетентності для сучасних здобувачів освіти через посилення темпів науково-технологічного прогресу людства й четверту промислову революцію, які сприяють суцільній інформатизації й роботизації сучасного глобалізованого суспільства. Відповідно до Програми, загальна навчальна компетентність є «здатністю особистості адекватно сприймати та обробляти інформацію, логічно мислити, досягати сутності зв'язків між явищами та суб'єктами дійсності» [13, с. 3]. У складі загальної навчальної компетентності розглядають вербально-комунікативний і логіко-аналітичний компоненти. Вербально-комунікативний компонент містить такі складники, як критичне читання, аналітичне

письмо, комунікацію й медіацію [13, с. 5]. Складниками логіко-аналітичного компонента загальної навчальної компетентності є логічне та аналітичне мислення [13, с. 5-6].

У своїй науковій праці «Еволюція змісту поняття «уміння студентів вчитися» в умовах компетентнісно-орієнтованої парадигми освіти» І.Учитель та В.Атрошенко розглядають таке поняття, як «навчальна компетентність» [15]. Теоретичний аналіз наукової літератури надає вченим змогу дійти висновку, що в умовах компетентнісно-орієнтованої моделі освіти поняття «уміння вчитися» трансформується в категорію «навчальна компетентність». І.Учитель та В.Атрошенко трактують навчальну компетентність як «... цілісне індивідуальне психологічне утворення, що виявляється в знаннях, здатностях, уміннях, ставленні студента» [15, с. 224]. Студенти з високим рівнем сформованості навчальної компетентності вирізняються ґрунтовними знаннями стилів сприйняття й стратегій навчання. Більш того, вони добре розуміють свої здатності й усвідомлюють потребу їх розвитку через доступні засоби освіти. Такі студенти здатні навчатися та працювати не лише в команді (групі), а й автономно. Вони також здатні управляти власним навчанням шляхом оцінювання й корегування здобутих результатів. Серед умінь, які складають структуру навчальної компетентності, учені вирізняють уміння «визначати й ставити цілі, мотивувати себе, розвивати стійкість і впевненість, продовжувати навчатися протягом усього життя, аналізувати й вирішувати проблеми, шукати підтримки, коли це доречно, ефективно керувати кар'єрою та соціальними контактами» [15, с. 224].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Результати теоретичного аналізу науково-педагогічної літератури дають нам змогу стверджувати, що проблемі визначення поняття «особиста, соціальна, навчальна компетентність студентів філологічних спеціальностей» не приділялося достатньої уваги. Задля уточнення змісту і структури особистої, соціальної, навчальної компетентності студентів філологічних спеціальностей було здійснено теоретичний аналіз підходів до визначення сутності таких понять, як «особиста компетентність», «соціальна компетентність», «навчальна компетентність» та «загальна навчальна компетентність». Беручи до уваги підходи щодо розуміння сутності та структури зазначених у дослідженні понять, під особистою, соціальною, навчальною компетентністю студентів філологічних спеціальностей розглядаємо інтегративну якість особистості, високий рівень сформованості якої надає їм змогу усвідомлювати свої сильні і слабкі сторони, приймати відповідальні рішення за урахування попередньо набутого суб'єктного досвіду, а головне – ініціювати зміни у власному житті та в суспільно-політичному житті своєї країни.

Список використаних джерел

1. Арістова Н. О. Комунікативна компетентність майбутніх філологів : сутність, зміст, структура. *Вісник Національного авіаційного університету*. 2017. Вип. 2 (11). С. 9–15.
2. Волобуєва Т. Структура професійної-компетентності сучасного педагога. *Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць*. 2005. Вип. XXVIII. С. 33–44.
3. Дзяна Г., Олійник С. Розмежування повноважень органів публічної влади в контексті становлення демократичних якостей управлінської культури. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 37. С. 347–353.
4. Лукацька Я. С. Умови формування соціальної компетентності студентів у вищій школі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Вип. 69, т. 3. С. 10–14.
5. Ляшенко О. І., Раков С. А. Тест загальної навчальної компетентності: основні засади і результати пілотування. *Педагогіка і психологія*. 2012. № 2. С. 27–35. URL: https://lib.iitta.gov.ua/4523/1/%D0%9E_%D0%86_%D0%9B%D1%8F%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A2%D0%97%D0%9D%D0%9A.PDF
6. Малихін О. В. Ієрархія компетентностей сучасного педагога. *1025-річчя історії освіти в Україні: Традиції, сучасність та перспективи: збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції*, м. Київ, 22 трав. 2014 р. С. 65–75. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33688771.pdf>
7. Малихін О. В. Актуалізація здатності студента до самоосвітньої діяльності як фундаційного компонента процесу формування його самоосвітньої компетентності. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2015. № 19 (2). С. 15–20.
8. Малихін О. В. Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови студентів філологічних спеціальностей. *Молодий вчений*. 2016. № 2.1 (40). С. 462–465.
9. Малихін О. В., Карпюк В. А. Методика застосування ІКТ у процесі формування лінгвокраїнознавчої компетентності студентів-філологів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. № 68. С. 112–124.
10. Малихін О. В., Маноха О. В. Особиста, соціальна, навчальна компетентність студентів філологічних спеціальностей як одна з ключових компетентностей для навчання протягом життя. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів II Міжн. наук.-прак. інтернет-конф.*, м. Київ, 22-23 лист. 2022 р. / Інститут педагогіки НАПН України. Київ, 2023. С. 22–26.
11. Остапенко С. А. Зміст і сутність соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей як основа їхньої професійно-комунікативної діяльності. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету "Україна"*. 2011. № 4. С. 127–130.
12. Остапенко С. А. Компонентна структура соціальної компетентності студентів філологічних спеціальностей. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2012. Спецвип. 8, ч. 1. С. 187–194.

13. Про затвердження Програма тесту загальної навчальної компетентності єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.02.2022 № 158. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/Prohramy-YEFVV/Zatverdzeni.prohramy.YEFVV/11.02/Pro.zatv.Prohr.predm.TZNK-nalaz-158-11.02.2022.pdf>
14. Савченко І. Є. Сутність та покрокові етапи розвитку емоційного інтелекту. *Теоретичні та практичні аспекти підготовки психологів у закладах вищої освіти*: зб. матеріалів II Міжнародного науково-практичного вебінару, м. Київ, 24 лют. 2022 р. / НУБіП. Київ, 2022. С. 77–80.
15. Учитель І. Б., Атрошенко В. В. Еволюція змісту поняття «уміння студентів вчитися» в умовах компетентнісно-орієнтованої парадигми освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 73, т. 2. С. 222–225. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.73-2.42>.
16. Шаров С. В. Дефінітивний аналіз і сутність соціальної компетентності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2019. Вип. 66. С. 200–203.
17. Caena F. Developing a European Framework for the Personal, Social & Learning to Learn Key Competence (LifeComp). Literature Review & Analysis of Frameworks, Punie, Y. (ed). Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019. DOI:10.2760/172528, JRC117987.
18. Council Recommendation of 22 May 2018 on Key Competences for lifelong Learning. *EUR-LEX*. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))
19. Malykhin O., Aristova N., Dybkova L. (2019). Developing Future English Teachers' Overall Communicative Language Ability: Open Educational Resources Usage. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 11(4 Suppl. 1), 134–155. DOI: 10.18662/rrem/182.
20. Malykhin O., Aristova N., Kovalchuk V. (2019). Investigation into open educational resources for learning english in developing future philologists' instrumental values. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 3, 512–526. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2019vol3.3833>.

References

1. Aristova N. O. Komunikativna kompetentnist maibutnikh filolohiv : sutnist, zmist, struktura. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu*. 2017. Vyp. 2 (11). S. 9–15.
2. Volobueva T. Struktura profesiinoi-kompetentnosti suchasnoho pedahoha. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*: zbirnyk naukovykh prats. 2005. Vyp. XXVIII. S. 33–44.
3. Dziana H., Oliinyk S. Rozmezhuvannia povnovazhen orhaniv publichnoi vlady v konteksti stanovlennia demokratychnykh yakosti upravlinskoï kultury. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. 2013. Vyp. 37. S. 347–353.
4. Lukatska Ya. S. Umovy formuvannia sotsialnoi kompetentnosti studentiv u vyshchii shkoli. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2020. Vyp. 69, t. 3. S. 10–14.
5. Liashenko O. I., Rakov S. A. Test zahalnoi navchalnoi kompetentnosti: osnovni zasady i rezultaty pilotuvannia. *Pedahohika i psykhohiia*. 2012. № 2. S. 27–35. URL: https://lib.iitta.gov.ua/4523/1/%D0%9E_%D0%86_%D0%9B%D1%8F%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A2%D0%97%D0%9D%D0%9A.PDF
6. Malykhin O. V. Hierarkhiia kompetentnostei suchasnoho pedahoha. *1025-richchia istorii osvity v Ukraini: Tradytzii, suchasnist ta perspektyvy*: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii, m. Kyiv, 22 trav. 2014 r. S. 65–75. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33688771.pdf>
7. Malykhin O. V. Aktualizatsiia zdutnosti studenta do samoosvitnoi diialnosti yak fundatsiinoho komponenta protsesu formuvannia yoho samoosvitnoi kompetentnosti. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*. 2015. № 19 (2). S. 15–20.
8. Malykhin O. V. Kompetentnisnyi pidkhd u navchanni inozemnoi movy studentiv filolohichnykh spetsialnostei. *Molodyi vchenyi*. 2016. № 2.1 (40). S. 462–465.
9. Malykhin O. V., Karpiuk V. A. Metodyka zastosuvannia IKT u protsesi formuvannia linhvokrainoznavchoi kompetentnosti studentiv-filolohiv. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*. 2018. № 68. S. 112–124.
10. Malykhin O. V., Manokha O. V. Osobysta, sotsialna, navchalna kompetentnist studentiv filolohichnykh spetsialnostei yak odna z kluchovykh kompetentnostei dlia navchannia protiahom zhyttia. *Svit dydaktyky: dydaktyka v suchasnomu sviti*: zb. materialiv II Mizhn. nauk.-prak. internet-konf., m. Kyiv, 22-23 lyst. 2022 r. / Instytut pedahohiky NAPN Ukrainy. Kyiv, 2023. S. 22–26.
11. Ostapenko S. A. Zmist i sutnist sotsialnoi kompetentnosti studentiv filolohichnykh spetsialnostei yak osnova yikhnoi profesiino-komunikativnoi diialnosti. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnologii universytetu "Ukraina"*. 2011. № 4. S. 127–130.
12. Ostapenko S. A. Komponentna struktura sotsialnoi kompetentnosti studentiv filolohichnykh kompetentnostei. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*. 2012. Spetsvypusk 8, ch. 1. S. 187–194.
13. Про затвердження Програма тесту загальної навчальної компетентності єдиного фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.02.2022 № 158. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2022/Prohramy-YEFVV/Zatverdzeni.prohramy.YEFVV/11.02/Pro.zatv.Prohr.predm.TZNK-nalaz-158-11.02.2022.pdf>
14. Савченко І. Є. Сутність та покрокові етапи розвитку емоційного інтелекту. *Теоретичні та практичні аспекти підготовки психологів у закладах вищої освіти*: зб. матеріалів II Міжнародного науково-практичного вебінару, м. Київ, 24 лют. 2022 р. / НУБіП. Київ, 2022. С. 77–80.
15. Учитель І. Б., Атрошенко В. В. Еволюція змісту поняття «уміння студентів вчитися» в умовах компетентнісно-орієнтованої парадигми освіти. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2020. № 73, т. 2. С. 222–225. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.73-2.42>.
16. Sharov S. V. Definityvnyi analiz i sutnist sotsialnoi kompetentnosti. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. 2019. Vyp. 66. S. 200–203.

17. Caena F. Developing a European Framework for the Personal, Social & Learning to Learn Key Competence (LifeComp). Literature Review & Analysis of Frameworks, Punie, Y. (ed). Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019. DOI:10.2760/172528, JRC117987.
18. Council Recommendation of 22 May 2018 on Key Competences for lifelong Learning. *EUR-LEX*. URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))
19. Malykhin O., Aristova N., Dybkova L. (2019). Developing Future English Teachers' Overall Communicative Language Ability: Open Educational Resources Usage. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 11(4 Suppl. 1), 134–155. DOI: 10.18662/rrem/182.
20. Malykhin O., Aristova N., Kovalchuk V. (2019). Investigation into open educational resources for learning english in developing future philologists' instrumental values. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 3, 512–526. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2019vol3.3833>.